

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD

SYSTÉM SOCIÁLNÍCH DÁVEK A REGIONÁLNÍ DISPARITY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2015

Bc. Richard Patlejch

CÍL PRÁCE A METODIKA

- **Základním východiskem** práce je propojení dvou veřejných politik- sociální politiky s regionální politikou.
- **Hlavním cílem** této diplomové práce je zmapovat a zhodnotit distribuci dávek státní sociální podpory z hlediska kvantitativního (objemu dávek) a kvalitativního (struktury dávek) v jednotlivých okresech (LAU1) Středočeského kraje s možnou souvislostí s vlivem regionálních disparit na kvantitu a kvalitu vymezeného dávkového systému
- Hodnocení je provedeno na základě **komparace skupin regionů** vykazujících podobné sociálně-ekonomické charakteristiky, výsledky analýz doplňuje expertní zhodnocení efektivnosti systému dávek státní sociální podpory.

SOCIÁLNÍ STÁT -WELFARE STATE

- **Sociální stát** = kompenzace jednostranné existenční závislosti jedince na trhu práce; vznikl jako reakce společnosti na společenské důsledky procesu industrializace = urbanizace, populační růst, demograficko-sociální změny; základním kritériem typologií je různé uspořádání vztahu mezi státem, trhem a rodinou:
- **Redistributivní** – rozsáhlé přerozdělování prostředků, dominantní role státu (Skandidávie)
- **Reziduální** – opak redistributivního, stát pomáhá až když selže rodina a trh, flat rate USA, GB
- **Pracovně výkonnostní** – výše pomoci se odvíjí od výkonu (odvedené práce jedince SRN, AUT), pravomoce děleny mezi stát a nestátní subjekty, korporace
- (jižní – rudimentární) – silná role rozvětvené rodiny, soužití generací

SOCIÁLNÍ POLITIKA

Cílem sociální politiky je čelit sociálním a ekonomickým ohrožením, s nimiž se lidé v průběhu svého života setkávají, a zároveň má sociální politika za úkol vytvářet příznivé podmínky pro rozvoj jednotlivců a sociálních skupin

- **Princip sociální spravedlnosti** – každému stejně (v praxi obtížně použitelné), každému podle jeho potřeb, každému podle jeho zásluh
- **Princip sociální solidarity** – vertikální (mezigenerační), horizontální (zaměstnaní/nezaměstnaní, zdraví/nemocní)
- **Princip subsidiarity** – každý by se měl pokusit nejdříve pomoci sám sobě-rodina-stát-výchova ke spoluodpovědnosti!!!
- **Princip participace** – podílení se na tvorbě opatření, jichž jsme příjemci

Funkce a nástroje sociální politiky – ochranná, redistributivní, homogenizační, stimulační, preventivní

DÁVKY SSP

- 2011 v souvislosti s přijetím zákona č. 73/2011 Sb., vzniká centralizovaný Úřad práce ČR, struktura GŘ-KrP (JVM)-KoP, 2012 centralizace dávek
- dávky SSP **testované**: přídavek na dítě(PND), příspěvek na bydlení(PNB), porodné(POR)
- **netestované** univerzálně poskytované dávky: rodičovský příspěvek(ROP), pohřebné(POH)

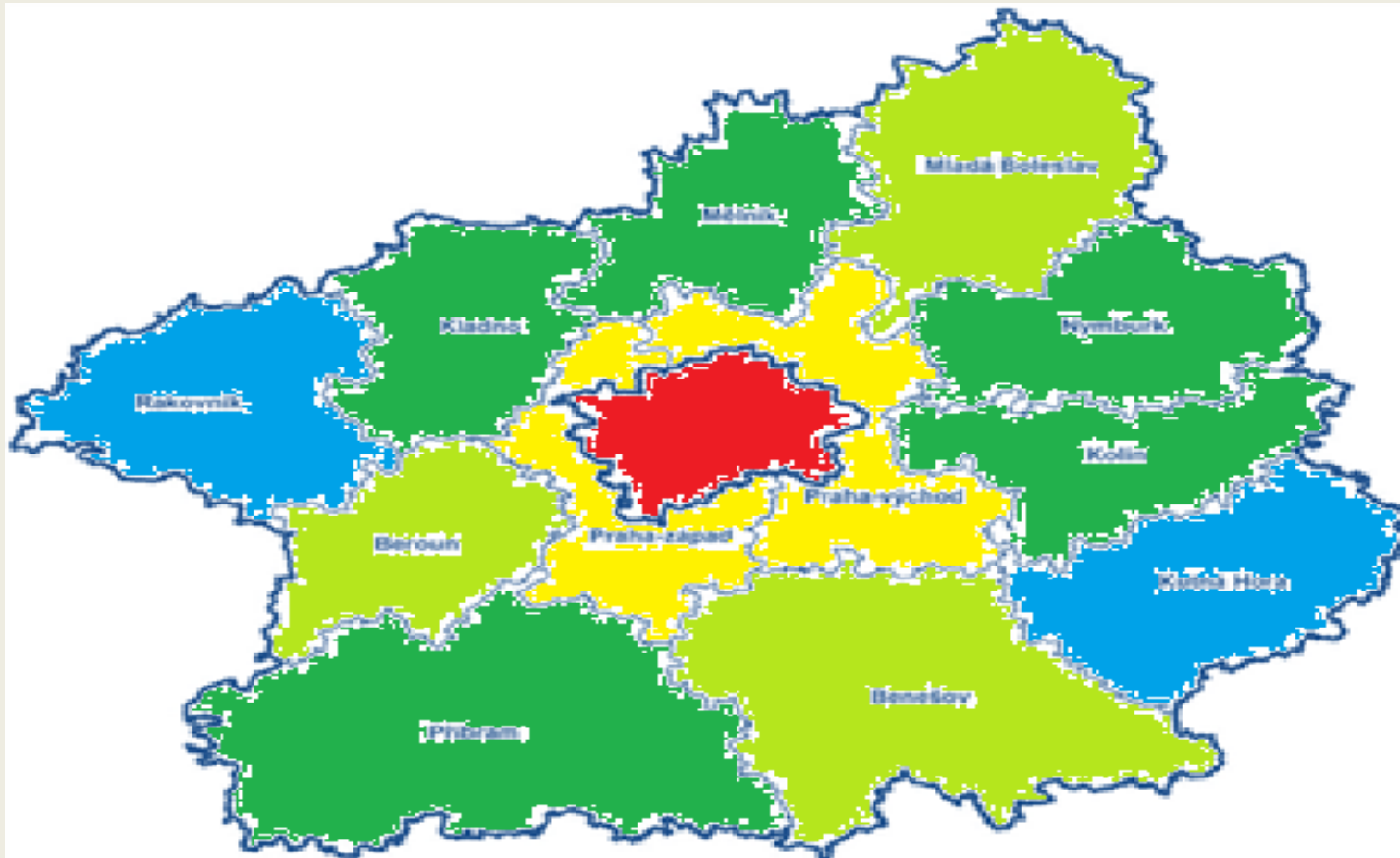
REGIONÁLNÍ DISPARITY

- sociálně prostorové nerovnosti mezi regiony-ekonomické, fyzické, enviromentální
- komplexní model klasifikace regionů (kruhový model) -**vzdálenosti** od města symbolizujícího ekonomické centrum, **sociálně-ekonomická závislost**(nezávislosti) na jádru, **předpoklady rozvoje** vzdálenějších regionů;
- zónování - zóna I (jádro), zóna II (předměstí), zóna III (území produktivní či částečně závislá na jádru), zóna IV (periferie)

STŘEDOČESKÝ KRAJ

- je velikostí, počtem obcí i obyvatel je **největším krajem ČR**, rozloha (11 015 km²) zabírá téměř 14 % území ČR a je přibližně dvakrát větší než je průměrná rozloha kraje v České republice, dělí se na 12 okresů s 10 okresními městy
- rozvinutá zemědělská (SV oblasti) a průmyslová výroba (automobilový průmysl); útlum těžby nerostných surovin s problematickou restrukturalizací (Kladno, Příbram)
- registrovaná nezaměstnanost ve Středočeském kraji je dlouhodobě jedna z nejnižších v republice, uvnitř kraje však existují výrazné rozdíly v nezaměstnanosti

STŘEDOČESKÝ KRAJ - ZÓNY

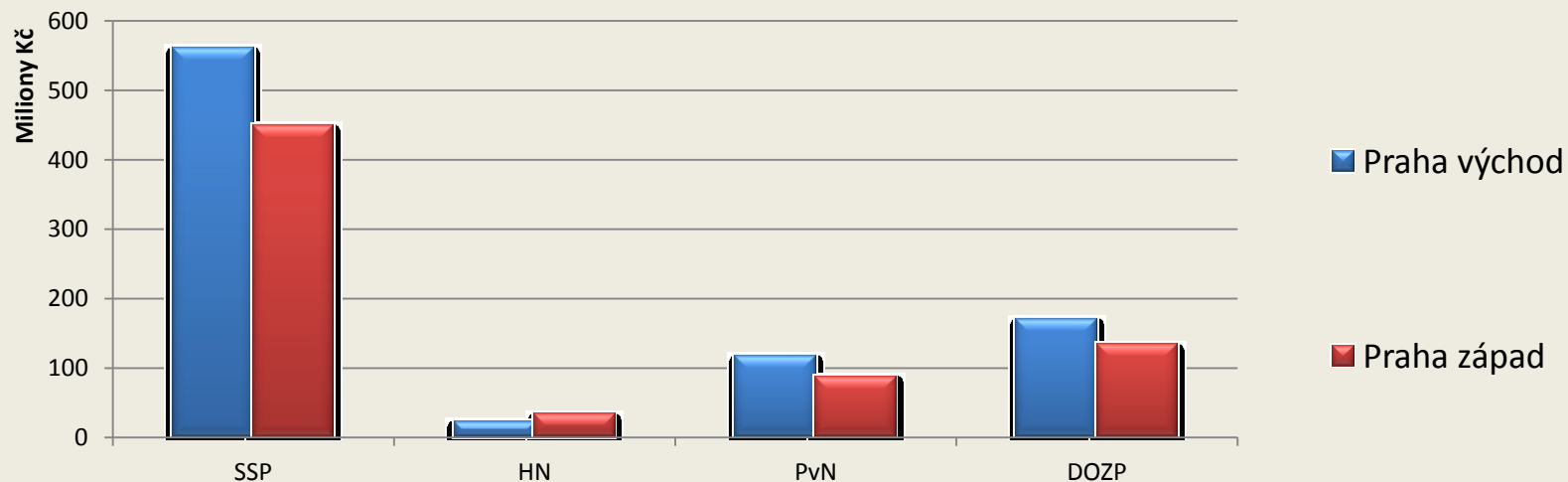

- Zóna I - ekonomické centrum
- Zóna II
-   Zóna III
- Zóna IV

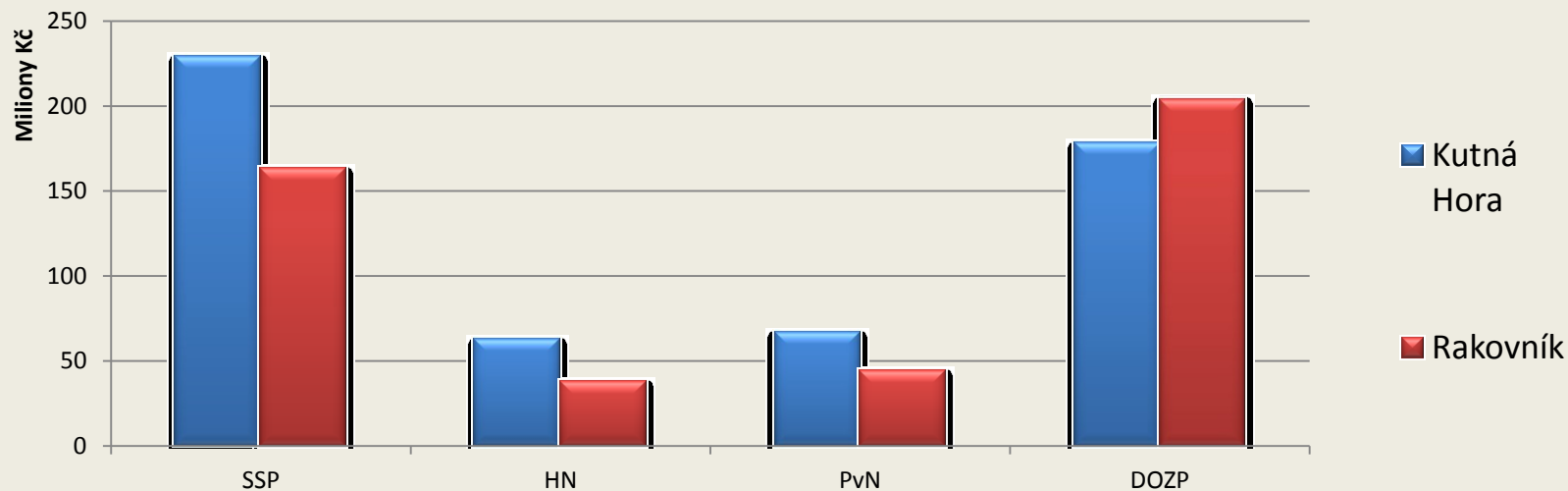

CELKOVÝ OBJEM DÁVEK SSP VYPLACENÝ ZA R. 2013 V KOMPARACI S OBJEMEM RELEVANTNÍCH DÁVKOVÝCH SYSTÉMŮ ÚP ČR

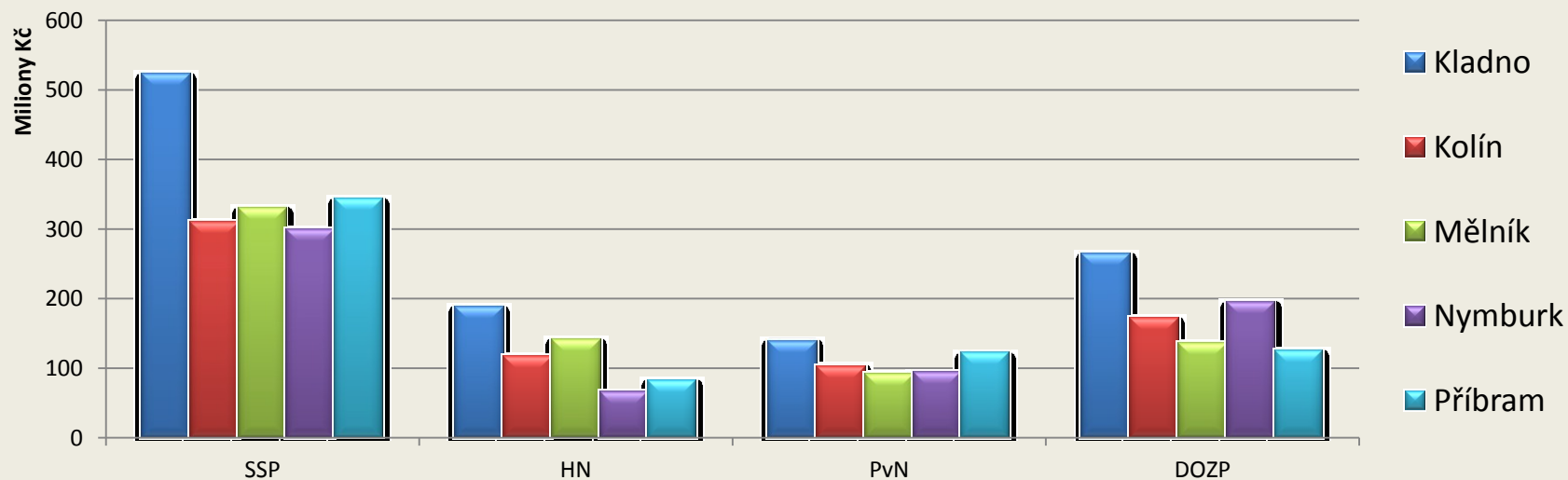
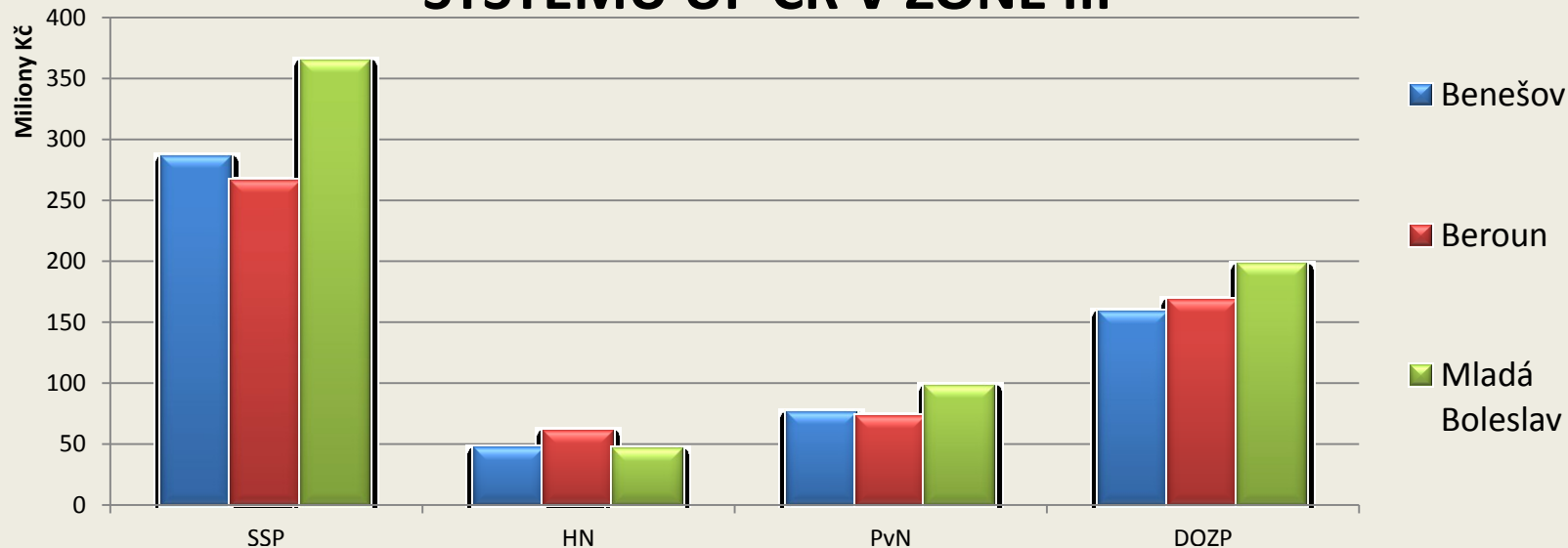
Zóna II

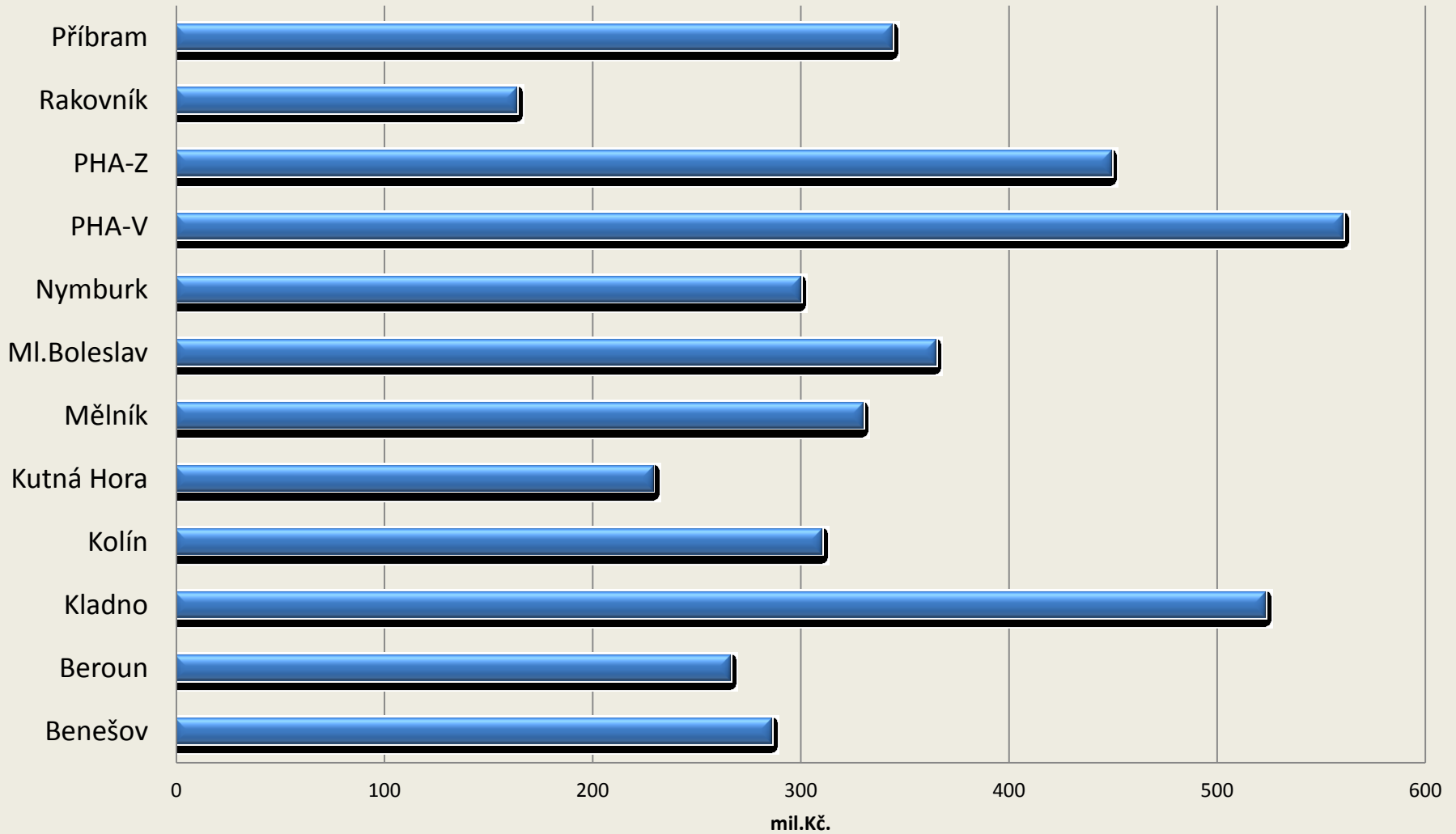
Zóna IV

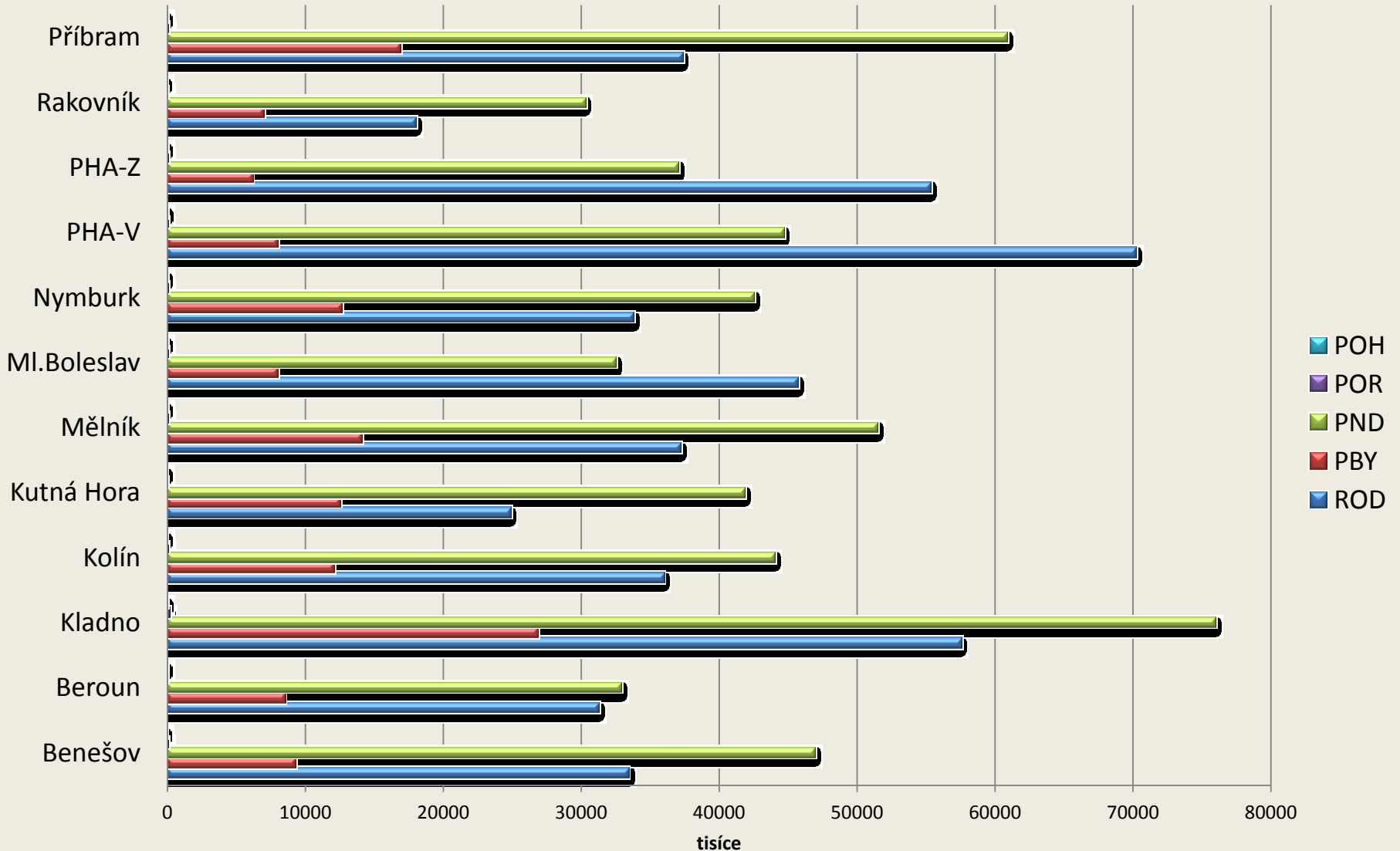
CELKOVÝ OBJEM DÁVEK SSP VYPLACENÝ ZA R. 2013 V KOMPARACI S OBJEMEM RELEVANTNÍCH DÁVKOVÝCH SYSTÉMŮ ÚP ČR V ZÓNĚ III

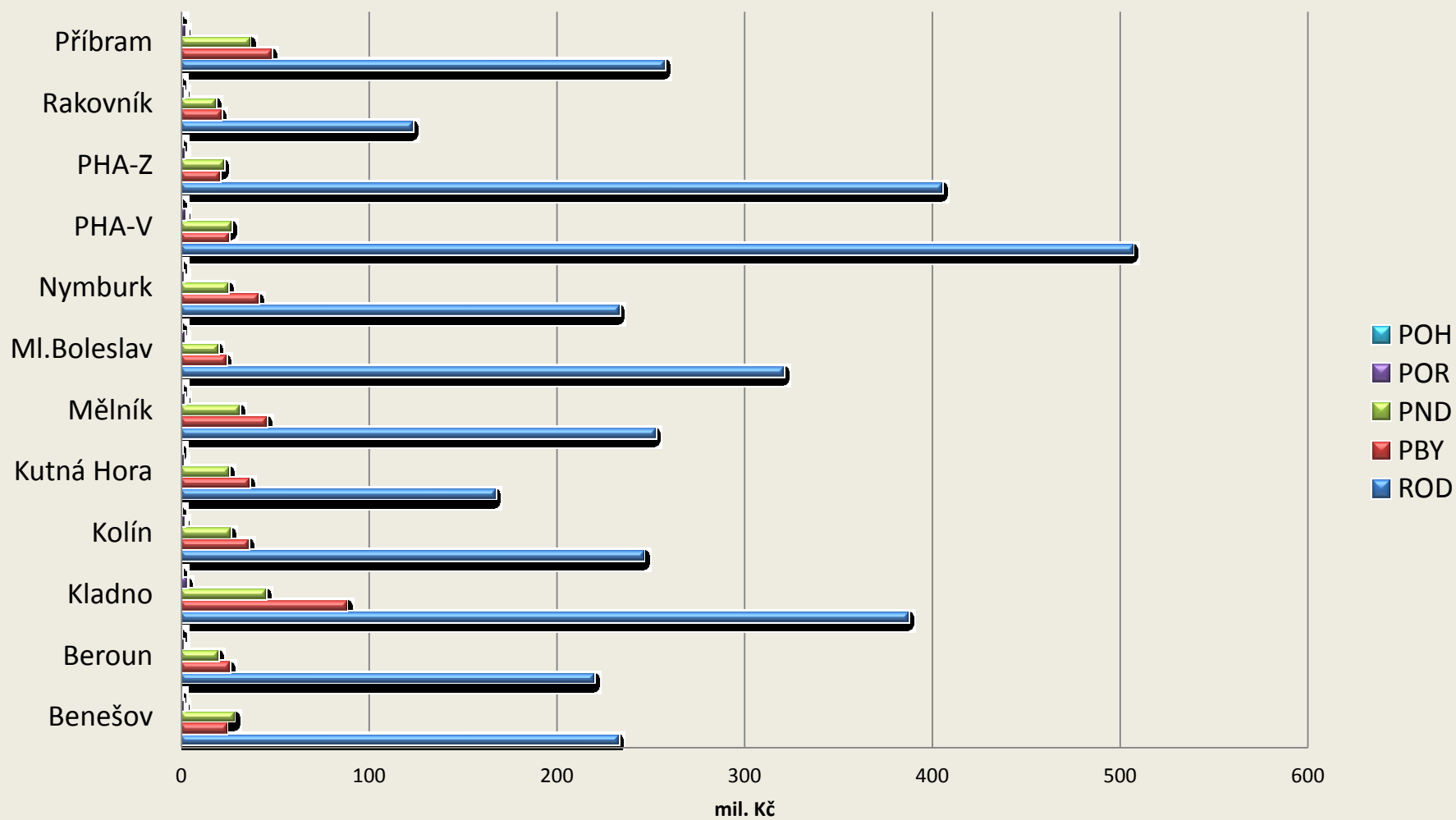
CELKOVÝ FINANČNÍ OBJEM DÁVEK SSP V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH (2013)

POČTY DÁVEK SSP V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH (2013)

CELKOVÝ OBJEM FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZA JEDNOTLIVÉ DÁVKY SSP (2013)

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

- **finančně nejnákladnější systém**
- **celkový objem vyplacených dávek SSP-okresy** pod vlivem ekonomického centra
- **počty jednotlivých dávek SSP**-v regionech s vysokým podílem nezaměstnaných osob, převažují dávky vypočítávané na základě příjmu žadatele,
- **objem finančních prostředků vynaložených na jednotlivé dávky SSP** ve všech okresech Středočeského kraje nejvíce vyplaceno formou univerzálně poskytovaného rodičovského příspěvku, nejvíce v okresech pod vlivem Prahy jako ekonomického centra a v okrese s nejvyšším počtem obyvatel.
- **nedostatky dle expertního hodnocení**-porušuje princip sociální spravedlnosti, zneužitelnost dosud neřešená poskytovatelem

Doporučení:

- **zavedení systému kontrol** - spočívajících v sociálním šetření prováděném v místě bydliště žadatele, které poskytne zpětnou vazbu o jeho skutečné sociálně – ekonomické situaci s cílem větší adresnosti dávek a souvisejících úspor prostředků státního rozpočtu
- **testování příjmu rodiny** - i u dosud univerzálně poskytovaného rodičovského příspěvku jako vůbec nejnákladnější a nejžádanější dávky SSP včetně zohlednění potřebnosti a zásluhovosti